

Література:

1. Програма побудови автом. системи оплати проїзду в міському пасажирському транспорті міста Києва з урахуванням громадян пільгових категорій "Соціально-транспортна картка киянина" на 2007-2009 р.р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.stc.gov.ua.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.card-sys.com.

УДК 330

А. Окуннуга

Науковий керівник: Кареліна О. В., к.пед.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**МОДЕЛЮВАННЯ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПМП «ПЕЛЮССОМА»)**

А. Okunnuga

**MODELLING OF REDUCE THE COST OF ENTERPRISE (THE EXAMPLE
PMP “PELYUSSOMA”)**

У сучасних умовах розвитку ринкових відносин в Україні особливої актуальності набувають питання конкурентоспроможності продукції, тому всі зусилля підприємств спрямовані на зниження власних витрат, тобто собівартості продукції, зокрема в будівельній галузі.

Проблему зниження витрат підприємств, що надають будівельні послуги розглядали такі вчені: А. Акеенко, І. Білоусова, Н. Бондар, А. Волков, О.Волкова, В. Ковалев, Б. Литвин, Т. Макаровська, В. Міхельс, О. Орлов, А. Саранчин, С. Скочиляс, С. Чечиков, М. Чумаченко, А. Шеремет, З. Штефан та ін.

За типовим положенням з плану, обліку і калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт затвердженим постановою Кабінету Міністрів України [1], собівартість будівельно-монтажних робіт - це витрати будівельної організації, пов'язані з виконанням будівельно-монтажних робіт із використанням у процесі будівельного виробництва машин, механізмів, устаткування, матеріальних, трудових та інших виробничих ресурсів.

Розрахуємо собівартість реалізованих послуг ПМП «Пелюссом», що дасть більш узагальнене поняття про стан витрат підприємства. Визначаємо за формулою

$$CP = CT - 3N + (СП2 - СП1),$$

де CP – собівартість реалізованих послуг; CT – товарна собівартість; 3N – підвищені витрати першого року масового надання нових послуг, повернені за рахунок фонду освоєння нової техніки; СП1, СП2 – виробнича собівартість залишків незавершених замовлень відповідно на початок і кінець року.

$$CP = 35600 - 12150 + (6430 - 3750) = 26130 \text{ грн.}$$

З отриманих розрахунків можна побачити, що товарна собівартість суттєво переважає собівартість попереднього року, що дуже легко пояснити. За цей період ціни і обсяги виробництва суттєво зросли. Крім цього зросли незавершені замовлення на кінець року. Ми отримали результат 26130 грн. Ця собівартість проекту з погляду підприємства не є зависокою, але якщо ми порівняємо її з середньою собівартістю проектів аналогічних підприємств по Тернопільській області у такій же діяльності, яка становить 24700 грн., то помітимо, що собівартість ПМП «Пелюссом» перевищує дану позначку. Хоча різниця не катастрофічна, але це суттєво позначається на діяльності підприємства.

Розрахуємо плановий розмір зниження собівартості, тому що потрібно побачити на скільки підприємство може зменшити свої витрати. Для цього ми застосуємо показник зниження собівартості порівнюваної продукції, який потрібен для аналізу зміни собівартості у часі.

Спочатку визначаємо абсолютний розмір економії по формулі

$$E_{\text{абс.ср.н.п}} = N_{ni} C_{bi} - N_{ni} C_{ni}:$$

$$E_{\text{абс.ср.н.п}} = N_{ni} C_{bi} - N_{ni} C_{ni},$$

де $E_{\text{абс.ср.н.п}}$ - абсолютна економія від зниження собівартості наданих послуг, тис.грн.; $N_{ni} C_{bi}$ - плановий рівень наданих послуг по собівартості звітного періоду; $N_{ni} C_{ni}$ - плановий рівень наданих послуг по собівартості планового періоду;

$$E_{\text{абс.ср.н.п}} = 26295 - 25120 = 1175 \text{ грн.}$$

Отже, порівнюючи звітну і планову собівартість наданих послуг, встановлено, що економія становить 1175 грн. Порівняння фактичної і планової собівартості дозволить побачити перевитрати по окремих статтях на отриману нами суму.

Визначивши розмір абсолютної економії в плановому періоді, розраховуємо відсоток зниження собівартості в плановому періоді

$$S_{\text{ср.н.п}} = \frac{E_{\text{абс.ср.н.п}}}{N_{ni} C_{bi}}$$

$$S_{\text{ср.н.п}} = \frac{1175}{26295} \cdot 100 = 4,47\%$$

Після цього визначаємо витрати на одну гривню реалізованих послуг, що дозволить побачити собівартість одиниці наданих послуг у вартісному

вираженні. Це дозволить охарактеризувати рівень і динаміку витрат на виробництво будівельних послуг.

Розраховуємо показник витрат на 1 грн. наданих послуг. Спочатку визначаємо абсолютну економію від зниження собівартості наданих послуг в плановому періоді. Визначивши витрати на 1 грн. наданих послуг на основі даних підприємства, ми отримали відповідно в звітному періоді – 89 коп., а в базовому - 85 коп. Розраховуємо економію за формулою

$$E_{\text{абс.ср.н.п}} = \frac{((Z_{\text{нпз}} - Z_{\text{нпп}}) \cdot \text{НП})}{100}$$

де $Z_{\text{нпз}}$ - витрати на 1 грн. наданих послуг в звітному періоді, коп.; $Z_{\text{нпп}}$ - те саме, в плановому періоді; НП – вартість наданих послуг в плановому періоді, тис.грн.

$$E_{\text{абс.ср.н.п}} = \frac{(89 - 85) \cdot 25120}{100} = 1004,8 \text{ грн}$$

Виходячи і тих же даних визначаємо відсоток зниження витрат на 1 грн. наданих послуг в плановому періоді у порівнянні із звітним періодом

$$S'_{\text{н.п}} = \frac{100 \cdot (Z_{\text{нпз}} - Z_{\text{нпп}})}{Z_{\text{нпз}}}$$

$$S'_{\text{н.п}} = \frac{100 \cdot (89 - 85)}{89} = 4,5\%$$

Ми отримали економію у 1004,8 грн. або 4,5 у відсотковому вираженні. Це свідчить про те, що завдяки економії, отриманій при порівнянні звітного і базового періоду підприємство може виявити зайві витрати і скоротити їх. Також варто зазначити, що витрати на 1 гривню наданих послуг досить суттєві, що говорить про велику затратність діяльності і певне недоотримання прибутків.

Напрямами наших подальших досліджень є аналіз інших моделей зниження собівартості підприємства для формування рекомендацій ПМП «Пелюссом» щодо зниження собівартості та підвищення таким чином прибутковості чи конкурентозданості на будівельно-монтажному ринку.

Література:

1. Постанова Кабінету міністрів України Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт від 09.02.1996 р. №186 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/186-96-%D0%BF>. Дата звернення 19.10.2016.